

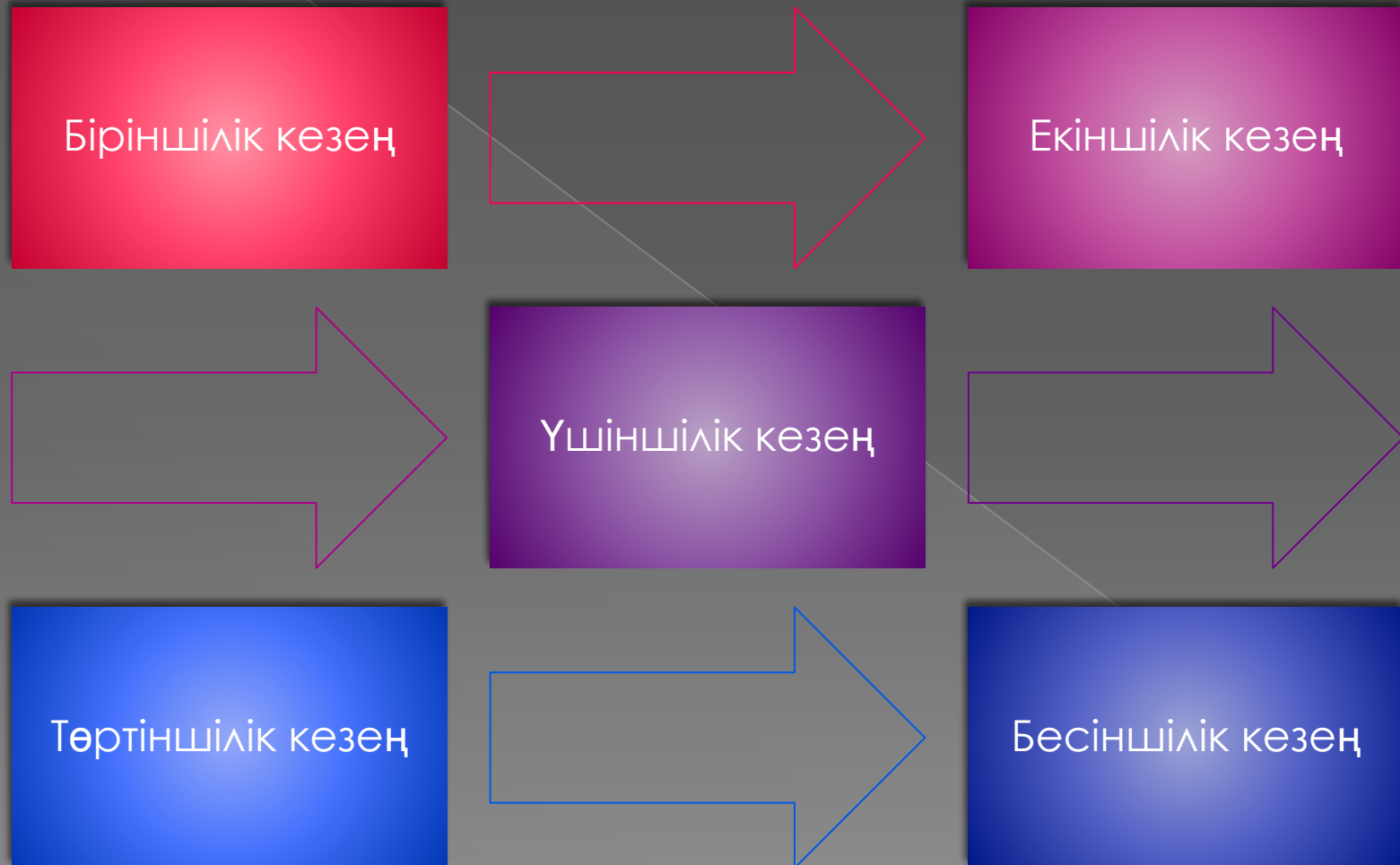
С.Ж.АСФЕНДИЯРОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ

Тақырыбы: Баладағы тістемнің даму кезеңдері

Орындаған: Әмірбекова Н.Ж.
Қабылдаған: Лукпанова Ш.З.
Курс: 5
Тобы: 12-002-02

- Тістем дегеніміз орталық окклюзия жағдайында тістердің түйісуі. Тістемнің дамуы жақтың өсуімен, бет сүйектің өсуімен тығыз байланысты болып келеді.
- Туылғаннан 17-18 жасқа дейін баланың өсуімен, дамуымен бірге тістемде дамиды. Бала қаншалықты кішкентай болған сайын тістемнің дамуы интенсивті өтеді, оның дамуы тіс ұрықтарына, сүт және тұрақты тістердің минерализациясына, мимикалық және шайнау бұлшықеттерінің қызметіне де байланысты. Баланың жатырішілік даму кезінде беттің, жақтың түзілуі басталады.

Тіс жақ жүйесінің дамуына байланысты тістемнің дамуын 5 кезеңге бөлеміз:

Бірінші кезең: бала туылғаннан жарты жасына дейін

- Бәріміз білетініміздей, балалар тістерінсіз туылады, альвеолярлы доғасы жартышар пішіндес болады. Жоғарғы және төменгі жақ альвеолярлы өсіндісінің алдыңғы беткейінің арасында— 1-1,5 см саңылау болады, төменгі жақ артқа қарай орналасқан. (ретрогения).

Екінші кезең: 6 айдан 3,5 жасқа дейін

Уақытша тістемнің дамып жатқан кезеңі. Уақытша тістері толық шыққан. Сүт тістері шығып келе жатқанда ретрогения жойылады, ал қалыпты тістемге тиесілі:

- Жоғарғы күрек тістердің төменгі күрек тістерді жабуы (1/2 бөліктен көп).
- Тіс қатарының формасы жартылай дөңгелектенген.
- Жоғарғы жақтың екінші азу тісінің мезиальды ұрттық төмпешігі төменгі аттас азу тістің көлденең төмпешігіне түйісу керек.
- Диастемалар мен тремалар болмайды.
- Бірінші жылының соңында сору қызметі жойылады да, үш жасында сөйлеу, шайнау, дұрыс жұтұну дами бастайды.

Молочные зубы		Название зуба	Время прорезывания	Время выпадения	Так выглядит
		Верхние зубы			
		Центральный резец	8-12 мес.	6-7 лет	
		Боковой резец	9-13 мес.	7-8 лет	
		Клык	16-22 мес.	10-12 лет	
		Первый моляр	13-19 мес.	9-11 лет	
		Второй моляр	25-33 мес.	10-12 лет	
		Нижние зубы			
		Второй моляр	23-31 мес.	10-12 лет	
		Первый моляр	14-18 мес.	9-11 лет	
		Клык	17-23 мес.	9-12 лет	
		Боковой резец	10-16 мес.	7-8 лет	
		Центральный резец	6-10 мес.	6-7 лет	

Үшінші кезең: 3 жастан 6 жасқа дейін

Қалыптасқан уақытша тістем, бұл кезде жақтың өсуі жүріп жатады, тұрақты тістердің шығуына дайындалады. Бұл кезеңде қалыпты жағдай деп мыналарды санауға болады:

- Біріншіден, диасмтема мен тремалар пайда болуы мүмкін.
- Екіншіден, уақытша азу тістердің төмпешіктері қажалады.
- Үшіншіден, күрек тістік жабылу тік тістемге дейін жойылады.
- Все функции (жевание, глотание, речь) к 6 годам должны быть полностью сформированы

Төртінші кезең: 6-12 жас

Бұл кезеңде сүт тістер тұрақты тістерге ауысып жатады, яғни аралас тістем болады. Жақтың активті түрде өсуі жүріп жатады. 12 жастағы балаға қалыпты болып саналатын негізгі белгілер:

- Жоғарғы күрек тістер төменгі күрек тістерді жабуы 1/3 тен аспауы керек
- Төменгі жақ тіс қатарының формасы– парабола, жоғарғы тіс қатарының формасы – жартылай эллипс.
- Тремадар мен диастемалар болмауы керек.
- Жоғарғы жақтың екінші азу тісінің мезиальды ұрттық төмпешігі төменгі аттас азу тістің көлденең төмпешігіне түйісу керек.

ПОСТОЯННЫЕ ЗУБЫ		Название зуба	Время прорезывания	Так выглядит
		Верхние зубы		
		Центральный резец	7-8 лет	
		Боковой резец	8-9 лет	
		Клык	11-12 лет	
		Первый премоляр	10-11 лет	
		Второй премоляр	10-12 лет	
		Первый моляр	6-7 лет	
		Второй моляр	12-13 лет	
		Третий моляр	17-21 год	
			Нижние зубы	
		Третий моляр	17-21 год	
		Второй моляр	11-13 лет	
		Первый моляр	6-7 лет	
		Второй премоляр	11-12 лет	
		Первый премоляр	10-12 лет	
		Клык	9-10 лет	
		Боковой резец	7-8 лет	
		Центральный резец	6-7 лет	

Бесінші кезең: 12-15жас

- Барлық уақытша тістер тұрақты тістерге ауысып, Тұрақты тістем қалыптасқан кезең. Әрбір тістің екі антогогисті болу керек. Жоғарыда айтылған қалыпты белгілер болу керек.
- Жақтың өсуінің және тістердің шығуында бұзылыс болған жағдайда әртүрлі аномалиялар пайда болады. Мысалы, күрек тістердің, сүйір тістердің, бірінші кіші азу тістердің жоқтығы, күрек тіс аймағында тығыздық (егер жақтың өсуі ақырындап, ал тістер үлкен болып шығуы) немесе керісінше диастемалардың пайда болуы; тістердің орналасуының, көлемінің, санының дұрыс болмауы; патологиялық тістемнің пайда болуы және т.б

Правильный прикус

Дұрыс емес тістемдер болады:

- Дистальды: жоғарғы жақтың қатты дамып кетуі немесе төменгі жақтың өспей қалуы
- Мезиальды: төменгі жақтың алға шығып кетуі
- Терең: жоғарғы күрек тістер төменгі күрек тістерді оның ұзындығынан көп бөлігін жауып тұруы
- Ашық: жоғарғы және төменгі күрек тістердің мүлде түйіспеуі
- Айқасқан: жоғарғы немесе төменгі жақ тістерінің біржақты дамымай қалуы
- Дистопия: тіс қатарында тістердің өз орынында тұрмауы

дистальный прикус

мезиальный прикус

глубокий прикус

открытый прикус

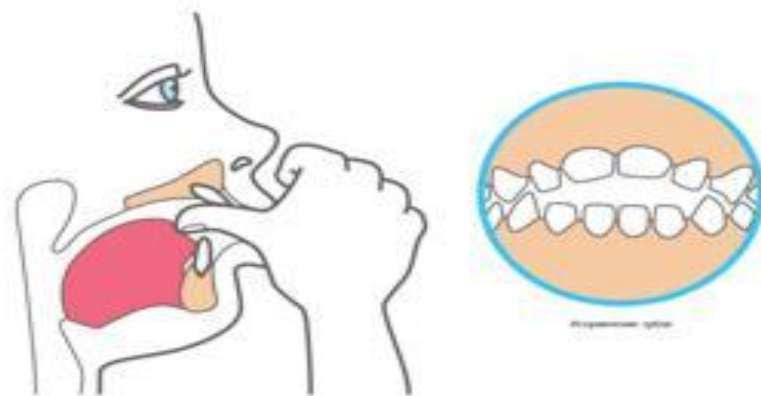

перекрестный прикус

Оның себептері:

- Бірінші кезекте: тұқымқуалаушылық
- Екінші кезекте: басынан өткізген созылмалы аурулары, сол кезде мұрынмен дем алудың бұзылуы.
- Үшінші кезекте: зиянды әдеттері, саусағын ойыншықтарын соруы, қолын иегіне қойып отыру және т.б

Вредные привычки: сосание пальца

Пайдаланылган әдебиеттер:

- <http://stom4you.ru/periody-formirovaniya-prikusa.html>
- vira-na-mira.ru/news1399-periody-razvitiya-prikusa-u-rebenka.html